

PODSUMOWANIE DO STRATEGII ROZWOJU PONADLOKALNEGO GMIN POWIATU RYBNICKIEGO NA LATA 2021-2030

Podstawa prawna art. 43 pkt 2 oraz art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

Przesłankami opracowania STRATEGII ROZWOJU PONADLOKALNEGO GMIN POWIATU RYBNICKIEGO NA LATA 2021-2030 (Strategii) było opracowanie dokumentu dla obszaru powiatu rybnickiego jak i płaszczyzny współpracy podmiotów samorządowych oraz innych partnerów z gmin tego obszaru.

Proces opracowania Strategii ukierunkowany był na zapewnienie zgodności z aktualnymi dokumentami na szczeblu rządowym, takimi jak Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (SOR) i Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030), oraz na poziomie regionalnym ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” oraz innymi dokumentami branżowymi w tym np. w zakresie transformacji.

Proces opracowania Strategii realizowany był w zgodności z dokumentami programowymi Unii Europejskiej, w tym Europejskim Zielonym Ładem, założeniami Polityki Spójności na lata 2021- 2027 i przygotowywanymi w kraju i regionie dokumentami związanymi z nowym okresem programowania UE oraz dokumentem przyjętym przez ONZ: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, definiującym model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym.

Celem procesu opracowania Strategii było wzmocnienie relacji partnerstwa między podmiotami lokalnymi oraz odpowiedzią na prognozy i trendy krajowe, europejskie oraz globalne kształtujące procesy rozwoju społeczności lokalnych i układów funkcjonalnych.

Na podstawie nakreślonej wizji rozwoju wskazano cele strategiczne, dla których sformułowano cele operacyjne oraz kierunki działań. Elementy te określono na podstawie wieloaspektowych analiz oraz partycypacji (badania ankietowe, warsztaty, konsultacje) zarówno mieszkańców jak i partnerów społeczno-gospodarczych samorządów.

Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko oraz informacja o wynikach postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Zakres i stopień szczegółowości prognozy są zgodne z wymogami art. 51 i 52 ustawy OOŚ. Ponadto zgodnie z art. 53 ustawy zakres i stopień szczegółowości prognozy zostały uzgodnione z **Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska i Śląskim Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym**. Prognoza uwzględnia ww. wskazania

w najpełniejszym możliwym zakresie. Sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko przebiegało wieloetapowo i obejmowało zastosowanie kilku wzajemnie uzupełniających się metod takich jak: metoda macierzy, metoda analiz przestrzennych, metoda prezentacji kartograficznej i metoda opisowa. W prognozie przeanalizowany został możliwy wpływ celów szczegółowych i kierunków interwencji ujętych w Strategii (oraz ewentualnie w miarę możliwości wybranych działań i zadań) na poszczególne komponenty środowiska. Przedstawiona została identyfikacja potencjalnych skutków realizacji zapisów dokumentu na środowisko, jak również informacja czy realizacja proponowanych rozwiązań sprzyjać będzie ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi.

Kierując się zapisami ustawy OOS, oddziaływanie na środowisko podzielone zostało na bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe, odwracalne i nieodwracalne, oraz pozytywne i negatywne. Do opracowania prognozy wykorzystano takie materiały jak: akty prawne, dokumenty strategiczne i programowe, raporty, opracowania, publikacje i ekspertyzy branżowe, dane przestrzenne GIS, dane pomiarowe i statystyczne dotyczące środowiska oraz portale tematyczne i geoportale mapowe.

Cele ochrony środowiska to cele ustanowione na szczeblu międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym istotne z punktu widzenia dokumentu. Aby je ustalić, przeanalizowano treść wybranych dokumentów strategicznych i programowych, istotnych z punktu widzenia Strategii, oraz informacje dotyczące celów ochrony środowiska w nich zapisanych. Na tej podstawie cele tych dokumentów przyporządkowano do grup tematycznych, dla których w sposób syntetyczny opisano istotne cele środowiskowe w nich zawarte. W ten sposób wyodrębniono wymienione już wcześniej syntetyczne cele ochrony środowiska: *Zachowanie dobrego stanu różnorodności biologicznej i georóżnorodności, Gospodarowanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, Przeciwdziałanie zmianom klimatu i klęskom żywiołowym, poprawa jakości powietrza, ochrona przed hałasem oraz ochrona zasobów wodnych przed degradacją, Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz Rozwój technologii przyjaznych środowisku.*

Problemy ochrony środowiska to problemy istotne z punktu widzenia realizacji dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Zidentyfikowano je opierając się na zapisach dokumentów strategicznych i programowych dotyczących środowiska w powiecie¹, oraz na zapisach części diagnostycznej prognozy. Zaliczono do nich: *Zanieczyszczenie powietrza, Degradacja środowiska wodnego oraz Degradacja powierzchni ziemi i krajobrazu*

W dokumencie dla realizacji celów strategicznych, przy uwzględnieniu treści celów operacyjnych wypracowano zbiór kierunków działań. Znaczna część proponowanych kierunków przynosi wielowymiarowe efekty wpisujące się swoim oddziaływaniem w kilka różnych celów operacyjnych lub strategicznych. Wdrażanie strategii polegać będzie na tworzeniu konkretnych projektów nawiązujących do danego kierunku

¹ opracowanych zarówno dla Powiatu Rybnickiego jak i dla poszczególnych gmin wchodzących w jego skład.

działania. Procedura wyboru projektów opierać się będzie na kryteriach opisanych w częściach dokumentu dotyczących wdrażania strategii. W samym dokumencie Strategii lista projektów nie została zawarta. W przyszłości w skład listy projektów wchodzić będą przygotowane we współpracy lokalnej projekty wdrożeniowe oraz projekty własne jednostek samorządu lokalnego – powiatu i gmin oraz ich jednostki podległe.

Analiza znaczącego oddziaływania na środowisko, zawarta w prognozie, oparta została o podejście, w którym najważniejszą jest **ocena celów i kierunków analizowanego dokumentu, skutków ich realizacji i ocena, czy kwestie środowiskowe zostały w nim należycie ujęte**. Tego rodzaju podejście stosowane jest w ocenie dokumentów, które jedynie wyznaczają ramy i kierunki rozwoju różnych procesów, nie definiują zaś konkretnych przedsięwzięć lokalizacyjnie, czasowo, technologicznie.

Szczególną uwagę zwrócono na oddziaływanie zapisów Strategii na obszary chronione oraz na obszary strategicznej interwencji.

Na podstawie analizy celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań ujętych w dokumencie, uznano, że – biorąc pod uwagę stopień szczegółowości zapisów dokumentu i przyjęty model oceny – ocena oddziaływanie zapisów dokumentu na środowisko możliwa jest do wykonania na poziomie kierunków działań. W wyniku tego przygotowana została ocena potencjalnych skutków realizacji zapisów Strategii na środowisko, jak również informacja, czy realizacja proponowanych rozwiązań sprzyjać będzie ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi.

W toku oceny nie zidentyfikowano znaczących negatywnych oddziaływań zapisów Strategii poszczególnych komponentów środowiska oraz wpływających na integralność i spójność sieci obszarów Natura 2000.

Realizacja ustaleń Strategii będzie generalnie miała pozytywne oddziaływanie na środowisko. Jednak w związku z tym, że w wyniku wdrożenia ustaleń dokumentu, realizowane mogą być przedsięwzięcia mogące negatywnie oddziaływać na środowisko, proponuje się rozwiązania mające na celu zapobieganie², ograniczanie³ lub kompensację przyrodniczą⁴ negatywnych oddziaływań. Zaproponowane rozwiązania dedykowane są poszczególnym kierunkom działań.

Analiza zapisów dokumentu wskazuje, że nie ma konieczności wskazywania rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w przedmiotowym dokumencie. Zapisy dokumentu skłaniają do wykorzystania zasobów kraju w sposób planowy, z poszanowaniem praw rządzących środowiskiem, a realizacja proponowanych rozwiązań sprzyjać będzie ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi.

² Jest to działanie polegające na niedopuszczeniu do negatywnego oddziaływania na środowisko.

³ Jest to działanie polegające na ograniczeniu negatywnego oddziaływania na środowisko.

⁴ Jest to działanie polegające na przywróceniu równowagi przyrodniczej i wyrównaniu szkód dokonanych w środowisku.

Jednocześnie należy uznać, że **jednoznacznie niekorzystne byłoby przyjęcie wariantu „0”**, czyli brak wdrożenia w życie przedmiotowego dokumentu. Wynika to zarówno z analizy jego zapisów, ale również z analizy stanu środowiska i problemów środowiskowych, z jakimi Polska się boryka.

Ze względu na zasięg przestrzenny obszaru objętego Strategią i odległość granic powiatu od granic państw ościennych, nie stwierdza się możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko projektowanego dokumentu. W związku z tym nie przeprowadza się postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Analiza zawartości dokumentu, w tym w szczególności celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań wskazuje, że odniesienie do poszanowania i ochrony środowiska przyrodniczego znalazło w nim istotne miejsce. Dokument zawiera ustalenia polegające na racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, oraz przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom i przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

W obszarze powiatu nie występują obszary Natura 2000. W związku z tym nie zidentyfikowano jakiegokolwiek działania, które w sposób znacząco negatywny może oddziaływać na obszary Natura 2000.

Dokument nie ustala ram realizacji konkretnych przedsięwzięć. Natomiast w przyszłości wdrożenie niektórych z kierunków działań może wiązać się z niekorzystnym lub częściowo niekorzystnym oddziaływaniem na środowisko. W takich przypadkach konieczne będzie przygotowanie raportów oddziaływania na środowisko⁵. Sposoby minimalizacji szkodliwego wpływu na środowisko zostaną zaproponowane w tych raportach i ujęte w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach.

Niezależnie od powyższego w prognozie zawarto **rekomendacje** dotyczące wprowadzenia korekt i uzupełnień w dokumencie.

Opinie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego

Projekt Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko, zgodnie z art. 57 i 58 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, został poddany opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach (RDOŚ) oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (PWIS). Wskazane organy pozytywnie zaopiniowały projekt dokumentu, podtrzymując jednocześnie wnioski z Prognozy.

⁵ Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Konsultacje społeczne – zgłoszone uwagi i wnioski

Konsultacje projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Powiatu Rybnickiego na lata 2021-2030 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, trwały od **22.06.2022 r. do 5.08.2022 r.**

Zaproszenie do udziału w konsultacjach projektu umieszczono m.in.:

- na stronie internetowej oraz BIP Urzędu Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny oraz innych samorządów gmin uczestniczących w pracach przygotowawczych ,
- na tablicach ogłoszeń,
- w prasie o zasięgu lokalnym.

Uwagi można było zgłaszać zarówno podczas spotkania organizowanego drogą on-line, jak również drogą elektroniczną, pisemnie oraz ustnie w Urzędzie Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny, Wydział Programowania i Funduszy Zewnętrznych, w godzinach pracy Urzędu.

Ponadto skierowano pisma do gmin ościennych oraz wniosek o zaopiniowanie projektu Strategii do Zarządu Województwa Śląskiego oraz Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, a także organów właściwych w sprawie Strategicznej Oceny Oddziaływania na środowisko .

Należy podkreślić, że Zarząd Województwa Śląskiego pozytywnie zaopiniował przedstawiony projekt Strategii.

Zgłoszone w trakcie trwania konsultacji uwagi i wnioski zostały rozpatrzone i wykorzystane przy opracowaniu końcowego projektu Strategii.

Zgłoszone uwagi dotyczyły w szczególności:

- korekt informacji i wniosków zawartych w diagnozie,
- dodania kierunków działań,
- korekt technicznych.

Ostateczne redakcyjne ujęcie i treść zmian zależne było od ogólnego kontekstu i zmian w całości dokumentu, a także od kolejnej fazy konsultacji na posiedzeniach komisji rad gmin i powiatu oraz w kontekście rekomendacji wynikających z Prognozy oddziaływania na środowisko i raportu ewaluacyjnego.

Monitoring

W Strategii wskazano kluczowe rezultaty i mierniki pozwalające na ewaluację realizacji strategii oraz oceny zmiany sytuacji w powiecie. Zamiana potencjału powiatu oraz uwarunkowań wewnętrznych w zakresie zarysowanych wskaźników zależna będzie od współpracy podmiotów przygotowujących i wdrażających

strategię, czyli gmin tworzących powiat rybnicki i Powiat Rybnicki, ale również od wsparcia i działań podejmowanych przez innych „aktorów” rozwoju powiatu, w tym przedsiębiorców, NGO i innych instytucji publicznych działających zarówno w powiecie, jaki w skali regionu oraz kraju.

W Strategii wskazano kluczowe wskaźniki monitorowania w tym:

- mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
- liczba nasadzeń na 1 km² powierzchni
- liczba dni w roku z przekroczeniami na stacji pomiaru jakości powietrza
- udział osób korzystających z sieci wodociągowej,
- udział osób korzystających z sieci kanalizacyjnej
- udział osób korzystających z sieci gazowej
- fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców
- liczba zadań powierzonych dla NGO
- podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym
- podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym
- liczba partnerskich projektów realizowanych przez JST z obszaru powiatu
- saldo migracji.

Powyżej określone wskaźniki powinny być monitorowane w układzie całego powiatu oraz w poszczególnych gminach.

Zadania związane z przekazywaniem informacji o wartościach wskaźników monitorowania przydzielono planowanemu do powołania Stałemu Zespołowi Współpracy Powiatowej, w którym samorząd powiatu oraz gminy będą reprezentowane przez swojego przedstawiciela – pracownika właściwego urzędu zajmującego się kwestiami rozwoju.

Jednocześnie wskazano, że informacja o stanie realizacji strategii powinna być przekazywana odpowiednim organom uchwałodawczym jednostek samorządu ją realizujących oraz w corocznie przygotowanych raportach o stanie gmin powiatu oraz Powiatu Rybnickiego.

Burmistrz
Gminy i Miasta
Czerwionka-Leszczyzna
Wiesław Janiszewski